

Lausunto 25/3/2021

17.2.2021

Hallintovaliokunta

Lausuntopyyntö VNS 4/2020 vp

Huoltovarmuuskeskuksen asiantuntijalausunto Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selontekoon

Eduskunnan Hallintovaliokunta on pyytänyt Huoltovarmuuskeskukselta lausuntoa Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisesta selonteosta. Kiitämme mahdollisuudesta lausua aiheesta ja esitämme seuraavat huoltovarmuuden kannalta merkitykselliset huomiot selonteosta.

Yleisiä huomioita

Huoltovarmuuden tavoitteita ohjaavat valtioneuvoston päätökset huomioivat Suomen voimassa olevat ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet ja päälinjaukset. Huoltovarmuuden kansainvälisessä toimintaympäristössä merkityksellisiä ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehityskulkuja ovat sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän tila, yhteiskunnan kriisinsietokyvyn vahvistaminen ylikansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä sekä kahdensivulinen yhteistyö.

Sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä

Huoltovarmuuden perustehtävänä on turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömän kriittisen tuotannon, palvelujen ja infrastruktuurin toimivuus vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Koska Suomi on muiden maiden tavoin riippuvainen globaaleista verkostoista ja arvoketjuista, edellyttää huoltovarmuuden turvaamistyö entistä enemmän kansalliset rajat ylittävää yhteistyötä, jolle sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä luo yhteiset puitteet sekä pelisäännöt. Kansainvälistä huoltovarmuustoimintaa toteutetaan siksi harkitusti ja suunnitellusti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan asettamissa puitteissa.

Yhteiskunnan kriisinsietokyvyn vahvistaminen ylikansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä

Selonteossa todetaan Suomen turvallisuuden avaintekijöiksi yhteiskunnan kriisinsietokyky mukaan lukien huoltovarmuus, vahva kansallinen puolustuskyky, yhtenäinen ja toimintakykyinen Euroopan unioni sekä tiivis kansainvälinen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittinen yhteistyö.

Huoltovarmuuden kannalta kansainvälisessä yhteistyössä korostuvat Euroopan unionin sisämarkkinoiden ja turvallisuusrakenteiden toimivuus. Euroopan unionin kehittyminen hybridi- ja kyberuhkia torjunnassa ja yhteiskunnallisen kriisinsietokyvyn kasvattamisessa on edullista myös kansalliselle huoltovarmuudelle, sillä erityisesti rajat ylittävät uhat, kyberuhkat ja

hybridivaikuttaminen kriittistä infrastruktuuria vastaan voivat häiritä huoltovarmuuden tavoitteiden toteuttamista. Myös EU:n yhteinen varautuminen koronaviruspandemian kaltaisia laaja-alaisia kriisitilanteita varten vahvistaisi yhteiskunnan kriisinsietokykyä ja siten myös kansallista huoltovarmuutta edelleen.

Yhteiskunnan kriisinsietokyvyn kehittymistä tukee EU- yhteistyön lisäksi Suomen Nato-kumppanuuden piirissä tehtävä siviilivalmiusyhteistyö, johon myös Huoltovarmuuskeskuksen sekä Huoltovarmuusorganisaation edustajat osallistuvat. Huoltovarmuuden näkökulmasta EU:n ja Naton välisen yhteistyön tiivistyminen olisi suotuisaa. EU- ja Nato- yhteistyön ohella Huoltovarmuuskeskus on tiivistänyt yhteistyötään myös Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n kanssa, joka pyrkii osaltaan edesauttamaan jäsenmaidensa yhteiskunnallisen varautumisen kehittämistä.

Kahdenvälinen yhteistyö

Ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön sekä puolustusyhteistyön tavoin myös huoltovarmuusyhteistyötä Ruotsin kanssa on tiivistetty. Suomen ja Ruotsin välisen huoltovarmuuteen liittyvän valtiosopimuksen lisäksi Huoltovarmuuskeskus ja Ruotsin valmiusviranomainen MSB ovat luoneet strategisen tiekartan yhteistyölle seuraavaksi viideksi vuodeksi.

Myös Norjan kanssa tehdään tiivistä huoltovarmuusyhteistyötä ja maiden välillä on valtiosopimus huoltovarmuuteen liittyen. Yhteistyön kehittymisestä sekä Norjan että Ruotsin kanssa kertoo maiden kolmikannassa toteuttama tutkimusprojekti, jossa tarkasteltiin yhteisiä pohjoismaisia virtoja ja arvoketjuja sekä keskinäisriippuvuuksia.

Pohjoismaisten naapurimaiden lisäksi huoltovarmuuden alalla pidetään tiiviitä yhteistyösuhteita myös muiden muassa Sveitsin ja Hollannin sekä Yhdysvaltojen ja Iso Britannian varautumisesta vastaavien viranomaisten kanssa.